

Spoločné vyhlásenie k desegregácii vzdelávacieho systému SR

Vláda SR sa v Programovom vyhlásení v oblasti integrácie marginalizovaných komunit zaviazala rozšíriť dostupnosť predškolského vzdelávania; pripraviť zmenu diagnostiky žiakov základných škôl s cieľom minimalizovať presmerovanie žiakov z marginalizovaných komunit do špeciálnych škôl a tried; zabezpečiť viac odborných pracovníkov, najmä asistentov učiteľa v základných a stredných školách. Uvedené ciele sa pretavili aj do vládou schváleného Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania.

Ako signatári spoločného vyhlásenia sme sa zhodli na tom, že realizácia vyššie uvedených cieľov napreduje pomaly, prípadne v niektorých oblastiach absentuje. Aby v tejto oblasti nastal badateľný posun, je nevyhnutné vykonať systémové zmeny na sprístupnenie a zrovnoprávnenie vzdelávacieho systému pre každé dieťa, nezávisle od jeho národnosti a životných podmienok.

Preto navrhujeme čo najskoršie vykonanie týchto krokov:

Predškolská výchova. Je potrebné legislatívne zavedenie povinnej predškolskej dochádzky pre všetky deti minimálne jeden rok pred nástupom na povinnú školskú dochádzku. Zároveň je dôležité, aby kompetentní čo najskorším schválením legislatívnych zmien, ale aj prijatím potrebných nelegislatívnych opatrení, podnikli všetky potrebné kroky vedúce k tomu, že v roku 2020 bude z hľadiska priestorových, materiálnych a personálnych kapacít pripravené všetko pre realizáciu povinnej predškolskej výchovy.

Prechod do základnej školy. Je potrebné zmeniť systém psychologického a špeciálno-pedagogického testovania detí, rovnako systém podporných opatrení a zaviesť novú definíciu dieťaťa zo sociálne znevýhodneného prostredia definovaním minimálnych štandardov kvality života detí, ktoré by určovali potrebný stupeň podpory a pomoci žiakom podľa ich potrieb a životných situácií.

Navrhujeme upraviť metodický pokyn, ktorý zmení spôsob získavania informovaného súhlasu pri zaraďovaní detí do špeciálnych tried a škôl, ako aj pri výchove a vzdelávaní detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami formou školskej integrácie v bežnom vzdelávacom prúde. Od zmeny očakávame zvýšenie informovanosti a zapojenie rodičov do tohto procesu.

Inkluzívne základné školy. Navrhujeme vydať metodický pokyn týkajúci sa zriaďovania školských obvodov tak, aby čo najviac napomáhali integrácii všetkých žiakov a znemožňovali ich segregáciu.

Je nevyhnutné podporiť vzdelávacie programy vedúce k školskej integrácii žiakov na základnej škole. Rovnako zvýšiť financovanie pre integráciu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a zabezpečiť nielen dostatočné kapacity školských tried a zariadení, ale aj dostatok učiteľských, asistentských pozícií, vrátane pozícií odborných pedagogických pracovníkov.

Navrhujeme zavedenie odbornej supervízie ako formy podpory a poradenstva pre pedagogických zamestnancov v základných a stredných školách.

Prechod na strednú školu. Navrhujeme sprístupniť dvojročné učebné odbory stredných odborných škôl aj absolventom špeciálnych tried a škôl, aby mohli nadobudnúť odbornú kvalifikáciu potrebnú na zaradenie na trh práce. Tiež navrhujeme rozšíriť možnosť prechodu z dvojročných na trojročné študijné odbory aj tým žiakom, ktorí absolvovali špeciálnu základnú triedu či školu, ale dokončili si základné vzdelanie v systéme druhošancového vzdelávania.

V súlade s týmito návrhmi sa zaväzujeme, že budeme aj naďalej monitorovať posun v tejto oblasti, upozorňovať na nedostatky a sme pripravení v rámci našich pôsobností spolupracovať pri presadzovaní systémových zmien a opatrení.

V Bratislave, 8. októbra 2018

PaeDr. Viera Kalmárová, Hlavná školská inšpektorka SR

Mgr. Janette Motlová, riaditeľka Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie

Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD., Verejná ochrankyňa práv

Mgr. Abel Ravasz, Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity